

Tiktok, tiktok, tiktok: Tiden rinder ud for det dansk-kinesiske partnerskab

Kina-kritikken har godt fat i Danmark. Men ikke Udenrigsministeriet snart bliver sat til at lave en exitstrategi for det hensygnende partnerskab?

ANALYSE

ANDREAS BØJE FORSBY, PH.D. NORDISK INSTITUT FOR ASIEN STUDIER VED KØBENHAVNS UNIVERSITET

Kina befinder sig konstant i medievælden. Seneste eksempel er striden om Tiktok, en kinesisk ejet So-Me-videodelingstjeneste for børn og unge, som anklages af Trump-administrationen for at dele sine data med det kinesiske stat og udøve censur på vegne af Beijing. Uanset om man har tiltro til anklagerne, afføder de en voksende mistænksomhed over for Kina. Det gælder også i Danmark, hvor 2020 allerede har udviklet sig til et annus horribilis for det dansk-kinesiske forhold. Trængslerne indledtes med karikaturtegningen af det kinesiske flag i Jyllands-Posten og rejsningen af en skamstøtte på Christiansborgs Slotsplads i solidaritet med Hongkong-demonstranterne.

Dernæst blev relationerne sat på yderligere prøve af den omsiggribende coronakrise, hvor den danske regering i april tilsluttede sig kravet om en international undersøgelse af Kinas ansvar for pandemien. Senest er de danske universiteters samarbejde med kinesiske forskere kommet i strid modvind, fordi Kina tilsyneladende kan udnytte samarbejdet til at fremme sin militærteknologiske modernisering såvel som undertrykkelsen af landets etniske og religiøse minoriteter. Udviklingen er hverken tilfældig eller udtryk for et midlertidigt udsving. Tværtimod sætter de bilaterale udfordringer efterhånden alvorlige spørgsmål ved Danmarks såkaldte omfattende strategiske partnerskab med Kina, som ellers senere på året efter planen skal fornys med en opdateret samarbejdsaftale. Men ikke embedsmændene i Udenrigsministeriet i stedet snart bliver sat til at udarbejde en exitstrategi for det hensygnende partnerskab?

DEN HASTIGE svækkelse af partnerskabet

OPRØR. Demonstration nær det polytekniske universitet i Hongkong. Arkivfoto: Jacob Ehrbahn

skyldes især tre forhold. For det første tynges partnerskabet af den hastigt eskalerede stormagtsrivalisering mellem USA og Kina. Siden Trump-administrationen i oktober 2018 annoncerede en langt mere konfrontatorisk Kina-politik, har den ikke forslidnet en lejlighed til at fremstille Kina som en sikkerhedspolitisk trussel, der nødvendiggør konkrete modforanstaltninger fra USA's allierede.

Herhjemme har opmærksomheden først og fremmest rettet sig mod kinesiske investeringer i Grønland samt Huaweis potentielle rolle i Danmarks digitale infrastruktur. Men den seneste sag om

universiteternes forskningssamarbejde med Kina, en af de centrale søjler i det strategiske partnerskab, demonstrerer tydeligt, at den sikkerhedspolitiske dagsorden er under hastig udvikling. Ganske symptomatisk for den tiltagende sikkerhedsliggelse fylder Kina stadig mere i Forsvarets Efterretningstjenestes årlige risikovurdering med henholdsvis 90, 108, 176 og 207 referencer i de seneste fire årsrapporter, der alle er på 55-60 sider.

FOR DET ANDET politiseres det dansk-kinesiske forhold i dag fra alle sider af det partipolitiske spektrum. For få år siden skulle man ud på yderfløjene for at finde en værdipolitisk kritik af Kina i det offentlige rum. Blandt de øvrige partier var der konsensus om en diskret og 'realistisk' Kina-politik, som med daværende udenrigsminister Lene Espersens (K) ord i 2010 skulle undgå at være »bedrevinden-

de». Menneskerettighedsspørgsmål skulle således ifølge udenrigsminister Kristian Jensen (V) i 2015 afgrænses »til dialogen direkte med mine kinesiske kollegaer».

Men som den skelsættende folketingsdebat om »det stigende pres» fra Kina i december 2018 demonstrerede, favner Kina-bekymringen nu ikke blot hele det politiske etablerement, den ytres også langt mere højlydt. Selv det danske diplomatiske førstemand, udenrigsminister Jeppe Kofod (S), har på det seneste offentligt givet udtryk for »alvorlig bekymring» over situationen i Hongkong og sågar rejst »tvivl om Kinas vilje til at opretholde sine internationale forpligtelser».

FOR DET TREDJE italesættes det dansk-kinesiske forhold i stadig mere uforsonlige vendinger af toneangivende meningsdannere i de danske medier.

Over det seneste halvandet år (januar 2019-juni 2020) har de tre største danske dagblade, Berlingske, Jyllands-Posten og Politiken, skrevet i alt 64 lederartikler, som først og fremmest beskæftigede sig med Kina (hhv. 17, 23 og 17). Ikke færre end 60 af dem fremstillede Kina i negative eller meget negative termer, mens de resterende 4 lederartikler (alle i Politiken) anlagde en neutral eller, i et enkelt tilfælde, delvis positiv vinkel.

En nærmere gennemgang af lederartiklerne blotlægger yderligere tre udviklingstendenser, som afspejler det tiltagende pres på det dansk-kinesiske forhold. Lidt over halvdelen (32) af dem er skrevet inden for det seneste halvår alene, hvor lederskribenterne især har harceleret over Kinas håndtering af coronakrisen og indførelsen af ny national sikkerhedslovgivning i Hongkong. Herudover er tonen blevet betydelig mere dæ-

moniserende, hvilket kan illustreres via overskrifter som 'Hold op, hvor er vi træt af Kina' (Jyllands-Posten), 'Vi må stå fast over for Kinas mafiametoder' (Berlingske) og 'Kinesisk bøllesnak' (Politiken). Endelig retter lederskribenterne stadig oftere skytset mod den danske regering med opfordringer om at gå langt hårdere til Beijing eller ligefrem afvikle det dansk-kinesiske partnerskab.

Noget tyder herudover på, at den voksende Kina-kritik også er folkeligt forankret. Ifølge en komparativ europæisk opinionsundersøgelse fra Eurostat (2017) hører danskerne til blandt de mest Kina-skeptiske befolkninger, hvor 59 procent giver udtryk for et decideret negativt syn på folkerepublikken.

En nylig undersøgelse fra European Council on Foreign Relations indikerer endda, at andelen er stigende, idet 62 procent af danskerne i løbet af coronakrisen har fået en mere negativ opfattelse af Kina.

DER HERSKER INGEN tvivl om, at den kinesiske regering under Xi Jinpings ledelse selv bærer en stor del af ansvaret for den hastige svækkelse af det dansk-kinesiske forhold. Skærpelsen af de autoritære elementer i det kommunistiske regime, forværringen af forholdene for etniske og religiøse minoriteter i Kina, og Beijings mere selvhævdende fremfærd og interessevaretagelse i Danmark har alt sammen været centrale drivkræfter.

I lyset af disse udviklingstendenser må vi indstille os på, at tiden er ved at rinde ud for det strategiske partnerskab mellem Danmark og Kina. Et sådant partnerskab forudsætter gensidig politisk tillid, som ganske enkelt ikke længere er til stede. Spørgsmålet er så, hvad der vil træde i stedet, og hvilke betingelser et nyt forhold skal defineres ud fra. Skal amerikansk sikkerhedspolitik diktere rammerne, vil EU kunne samles omkring en fælles Kina-politik, og kan vi overhovedet selv omdefinere vores forhold til Kina uden at sætte danske erhvervsinteresser på spil?

Dilemmaerne presser sig på, og den danske regering bør derfor snarest tage initiativ til en sammenhængende strategisk gentænkning af det dansk-kinesiske forhold.

Det mest bæredygtige tøj er det, du har i dit skab

MEN TØJ ER vigtigt på et langt dybere plan. Tøj er et af de medier, ligesom mad, som vi alle er i kontakt med hver eneste dag.

Som på så mange punkter betyder noget helt grundlæggende for vores selvopfattelse og den måde, vi agerer på i vores sociale liv og i verden. Alligevel er der en lang række årsager til, at vi underkender den værdi, der ligger i det tøj, vi går i.

Helt konkret er den mode, vi kender i dag, typisk forbundet med at være irrationel, dum og ikke noget, man går op i, hvis man er et reflekteret menneske.

Opfattelsen af, at de nye modetrends ikke er rationelt funderede, men findes kun for at drive et kapitalistisk vækstprojekt, der går flere hundrede år tilbage i vores kulturhistorie. Ligesom opfattelsen af tøj som en useriøs 'kvindesyssel' stadig påvirker opfattelsen af modebranchen, både indefra og udefra.

Alt dette understreger nødvendigheden af, at modebranchen igangsætter bæredygtig omstilling lige om nu. Om de så skrider eller hylter.

På KADK har vi derfor fundet det nødvendigt med en gennemgribende omlægning af vores kandidatuddannelse på beklædning og tekstil, så vi kan vende denne nedadgående spiral til noget positivt.

Vi har igennem en årrække oplevet studerende på beklædnings- og tekstil give udtryk for manglende motivation til at arbejde i modebranchen, simpelthen fordi de ikke kan se pointen i at være med til ødelægge vores klima gennem det, de laver. Og som ikke kan se værdien i at reproducere meget snævre definitioner af, hvad skønhed er, og hvem der har retten

Vi ser fremtidens danske modebranche som et stort og demokratisk projekt

kultur. Og som ser modens gængse udtryk som irrelevant og modens reproduktion af bevidstløs trendlogik som fuldstændigt forkastelig, og i hvert fald hverken kunstnerisk eller mentalt inspirerende.

Disse unge mennesker er jo dem, som skal ud og være næste generation af mode- og tekstildesignere, som kan give os nye kunstneriske udtryk og fortolkninger af den verden, vi lever i, skabt igennem tråd og tekstiler.

Det er jo netop de unge, som skal ud og arbejde i vores virksomheder og skabe helt nye formater og tanker, som vi har sådan brug for, hvis vi skal komme godt ud på den anden side af denne fundamentale krise, hvor moden spiller en både vigtig og underfortalt rolle.

ALLE DISSE argumenter gør, at vi som skole på højeste kunstneriske niveau inden for beklædning og tekstil har spurgt os selv, hvordan vi kan bidrage til at vidensopgraderer en sektor, der bliver opfattet som overflødig, irrationel, useriøs og i stigende grad direkte skadelig på vores klima. Samt hvordan vi kan gøre dette på et specifikt dansk grundlag, der bygger på

vores egne designtraditioner. Vi har derfor som designskole kigget dybt i vores nationale skatkammer og gjort forsøget at revitalisere begrebet om dansk design i nye og relevante klæder.

Vi har spurgt os selv, hvordan vi lige præcis fra denne del af verden, og i dette land, kan give vores bidrag til at uddanne unge mennesker, der får blod på tanden i forhold til at løse branchens problemer gennem deres fag og ikke ved at vende ryggen til det.

Dette har vi gjort med ydmyghed, for det er en stor arv at håndtere, og det skorter ikke på skåltaler om dansk designs fantastiske egenskaber og resultater.

I hvert fald, hvis vi skal sige det selv. Men når det kommer til stykket, hvad er så helt unikt for denne lille plet på verdenskortet, som vi rent faktisk kan bruge i forhold til den nødvendige bæredygtige omstilling, når vi ser på netop modebranchen?

Ifølge den mest citerede forsker inden for bæredygtigt mode i verden, professor, ph.d. Kate Fletcher fra Centre for Sustainable Fashion på London College of Fashion, ser hun ligesom os vores velfærdssamfund som et kæmpe uudnyttet potentiale.

Derfor er vi også glade for, at hun har været vores eksterne konsulent og 'lakmuspurve' på alle vores (selv)gode idéer om dansk designs fortræffeligheder.

Ud af et udviklingsforløb, der er foregået i verdens dybe coronadvale hen over vinteren, er opstået kandidatuddannelsen Fashion, Clothing and Textiles: New Landscapes for Change. Kongstanken er, at frem for at uddanne kandidater, der kan indgå i den parisiske, milanesiske el-

ler newyorkske modemølle, så ønsker vi at skabe et så stærkt brand omkring vores kandidater, at Milano, Paris og New York kommer til os. Man kan nemlig ikke, som det ellers er forsøgt fra dansk side førhen, brande sig på at være næsten lige så gode som andre. Men man kan brande sig på at have noget, som de andre ikke har.

NØGLEN I vores nye kandidatuddannelse ligger hermed i velfærdssystemets kongstanke om, at alle skal have lige muligheder.

Det er en tanke, som har produceret vores nationale fortolkning af skønvirke og Bauhaus-bevægelse: et demokratisk projekt, der eksempelvis har resulteret i vores elskede og højt berømmede FDB-møbler. Vores poetiske modernisme, der gav verden Wegners 'The Chair', som er ikonisk for Danish, *odem*, folkeligt elsket pynteporcelæn fra Bjørn Wiinblad eller space-øst-plastikuniverser fra Werner Pantone.

Men som også har givet os hele fænomenet samskabelse, der startede som designforskningseksperimenter med brugerrevet designudvikling i starten af 1970'ernes Sverige og Danmark, og som i dag er globalt udbredt i organisations-tænkning og som greb til innovationsprocesser på både systemisk niveau og produktniveau.

Dette handler altså ikke kun om, at demokratisk er lig med prismæssig tilgængelighed, hvilket lå i hele det 20. århundredes projekt om at give alle mulighed for at købe nye ting ved at gøre produktionen billigere.

Det går langt dybere end det. Og det er

ud fra den anskuelse, at vi har forsøgt at give en uddannelsesmæssig respons til modebranchens krise, som ikke kun handler om at lokalisere dansk modedesigns dna – et projekt, som særligt lektor, ph.d. Marie Riegels-Melchior fra Saxo-instituttet bidrog væsentligt til med sin forskning i forbindelse med 2000'ernes oprustning af den dansk modeuge gennem blandt andet oprettelsen af Danish Fashion Institute ledet af Eva Kruse, som i dag har forgrænet sig til organisationen GFA, der driver Copenhagen Fashion Summit.

Vores kandidatuddannelse har forsøgt at bygge oven på alt dette arbejde gennem et snit, der handler om at præcisere en særlig dansk tilgang til verden, som kan udføres af de til enhver tid herboende etniciteter, køn, aldre eller kulturer.

Ved at vende dansk fra substantiv – hvad det er at være 'dansk' – til et verbum – altså hvad det er at 'danske' – har vi skabt et kandidatprogram, der grunder i brugerreven designudvikling gennem tværgående samarbejder, og som har et dybt fokus på at revitalisere tekstilfærdigheder og knowhow, som vi mistede, da vi sendte produktionen ud ad landet for godt 30 år siden. Og som vi nu mangler for at gentænke vores modebranche, så den går styrket ind i fremtiden.

VI SER fremtidens danske modebranche som et stort og demokratisk projekt, der handler om at *flatten the curve*, som vi lærte at sige under pandemien: at skabe færre, men bedre produkter, der giver langt højere værdi i brugsfasen, end de gør i dag, og som kan indgå i en cirkulær økonomi, simpelthen fordi nogen gider

cirkulere dem. Den mest klimapositive cirkulation af tøj er nemlig, at man så vidt muligt holder det oprindelige produkt i brug så aktivt og så længe som muligt.

Det mest bæredygtige tøj er altså det, du har i dit eget skab. Og skal det ud, er det bedste, at det kan bruges af andre, der kan værdsætte det.

Det skal med andre ord være godt designet og godt produceret for ikke at tabe værdi.

Med vores stærke danske brugerforståelse og vores nærmest intuitive forståelse for sammenhængen mellem form og funktion, og hvilken betydning æstetisk appellerende design kan have i udviklingen af et nyt paradigme, kan vi sammen med branchens aktører skabe en ny sektor, der ligesom for blot få årtier siden handler langt mere om tøjets brugsegenskaber i et aktuelt holistisk perspektiv end om dets nyhedsværdi.

Primært gennem gode målrettede produkter og en ny revitaliseret gensalg- og servicesektor, der kan hjælpe os med at holde vores tøj i brug gennem reparationer, vedligehold, justering og omsyning.

Vi har gjort det før, og vi kan gøre det igen. Som et lille, men agilt land har Danmark for vist sig i stand til hurtig omstilling som respons på markante ændringer i ydre rammebetingelser, og det var, da vi sendte produktionen ud ad landet.

Vi har alle redskaber og et mindset, der gør, at vi hurtigt kan reagere på kriser som covid- og klimakrisen. På KADK har vi taget arbejdstøjet på, og vi glæder os til at byde vores første studerende velkommen i september i år. Rigtig glædelig modeuge.